

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

Αρ. προσφυγής: 1182/10

È È È κ.λπ.

κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζον την 1η Οκτωβρίου 2013 σε μία επιτροπή αποτελούμενη από τους:

ELISABETH STEINER, *Πρόεδρος,*

MIRJANA LAZAROVA TRAJKOVSKA,

ΛΙΝΟ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟ, *Δικαστές*

και από τον ANDRE WAMPACH, *Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,*

Έχοντας υπόψη την ανωτέρω προσφυγή η οποία ασκήθηκε την 14η Δεκεμβρίου 2009,

Έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η εναγομένη Κυβέρνηση και εκείνες που κατέθεσαν σε απάντηση οι προσφεύγουσες,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την εξής απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Οι έξι προσφεύγουσες, των οποίων τα ονόματα εμφανίζονται συνημμένα στο παράρτημα, είναι Ελληνίδες υπήκοοι, εργαζόμενες ως βοηθοί νοσοκόμες στο Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Γεώργιος Γεννηματάς». Εκπροσωπήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου από τους Κυρίους Σ. ΤΖΟΥΒΕΛΟΠΟΥΛΟ, Α. ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗ και από την Κυρία Δ.

ΤΖΟΥΒΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, δικηγόρους, μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους εντεταλμένους του φορέα της, τον Κύριο Ι. ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟ, Εισηγητή στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, και την Κυρία Μ. ΒΕΡΓΟΥ, Εισηγήτρια στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.

A. Οι περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης

3. Τα περιστατικά της υπόθεσης, όπως τα εξέθεσαν οι διάδικοι, συνοψίζονται ως εξής.

4. Την 10η Ιανουαρίου 1994, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών μία αίτηση με στόχο να καταδικάσουν το Νοσοκομείο να τους καταβάλει διάφορα ποσά ως επιδόματα στους μισθούς τους, προσαυξημένα με τόκους.

5. Την 29η Μαΐου 1997, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών έκανε μερικώς δεκτή την αίτηση και διέταξε το Νοσοκομείο να καταβάλει σε κάθε μία από τις προσφεύγουσες ένα μέρος των αιτούμενων ποσών (αρ. απόφασης 6272/1997).

6. Την 14η και την 23η Νοεμβρίου 1997, τόσο οι προσφεύγουσες όσο και το Νοσοκομείο άσκησαν αντιστοίχως έφεση.

7. Την 28η Φεβρουαρίου 2002, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών έκανε δεκτή την έφεση του Νοσοκομείου, εξέτασε εκ νέου την αγωγή και την απέρριψε (αρ. απόφασης 836/2002).

8. Την 4η Δεκεμβρίου 2002, οι προσφεύγουσες αίτησαν αναίρεση.

9. Την 9η Μαρτίου 2009, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση αναίρεσης. Συγκεκριμένα, επεσήμανε ότι το διακύβευμα της διαφοράς για κάθε μία από τις προσφεύγουσες δεν υπερέβαινε το ποσό των 2.000.000 δραχμών (5.869 ευρώ περίπου). Συνεπώς, κατ' εφαρμογήν του νόμου υπ' αριθμ. 2721/1999, η αίτηση αναίρεσης έπρεπε να κηρυχθεί απαράδεκτη. Το Συμβούλιο της Επικρατείας επίσης υπογράμμισε την απουσία εξαιρετικών

περιστάσεων (για παράδειγμα την ένδεια των ενδιαφερομένων) που θα μπορούσαν να καταστήσουν απαραίτητη την εξέταση της αίτησης αναίρεσως (αρ. απόφασης 773/2009). Η εν λόγω απόφαση καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε την 6η Νοεμβρίου 2009.

B. Το αρμόζων εσωτερικό δίκαιο

10. Η παράγραφος 3 του άρθρου 53 του Προεδρικού Διατάγματος 18/1989, έτσι όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 36 του Νόμου 2721/1999 και έτσι όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 5 του Νόμου 2944/2001 συνετάγη ως εξής:

«Η αίτηση αναίρεσης δεν γίνεται δεκτή όταν το διακύβευμα της διαφοράς ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι κατώτερο από το ποσό των δύο εκατομμυρίων δραχμών. (...) Σε εξαιρετικές περιστάσεις, ακόμα και αν το διακύβευμα της διαφοράς είναι κατώτερο από το ανωτέρω αναφερόμενο ποσό, η αίτηση αναίρεσης παραδεκτά εισάγεται ενώπιον του δικαστηρίου όταν ο ενάγων επικαλείται στο εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ότι η επίλυση της διαφοράς θα έχει για εκείνον μεγαλύτερο οικονομικό και χρηματικό αντίκτυπο ο οποίος δικαιολογεί την άσκηση της προσφυγής (...).»

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

11. Επικαλούμενες το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, οι προσφεύγουσες διαμαρτύρονται για τη διάρκεια της επίδικης διαδικασίας. Επιπλέον, διαμαρτύρονται για την ευθυδικία της διαδικασίας ενώπιον των ημεδαπών δικαστηρίων. Από αυτήν την πλευρά, διαμαρτύρονται για την αξιολόγηση των αποδείξεων και διαβεβαιώνουν ότι οι αποφάσεις των ημεδαπών δικαστηρίων που εξεδόθησαν αναφορικά με την υπόθεσή τους δεν ήταν δεόντως αιτιολογημένες.

12. Επικαλούμενες το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμ. 1, διαμαρτύρονται για την παραβίαση του δικαίου τους όσον αφορά τα αγαθά τους δεδομένου ότι τα ημεδαπά δικαστήρια δεν τους χορήγησαν τα ποσά που

διεκδίκησαν. Επίσης, διαμαρτύρονται, υπό το πρίσμα της ίδιας διάταξης, ότι η καθυστέρηση της διαδικασίας μείωσε κατά ουσιαστικό τρόπο την αξία της αίτησής τους.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

13. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δυνάμει του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης, δεν μπορεί να επιληφθεί μίας υπόθεσης παρά μόνο «σε προθεσμία έξι μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της οριστικής ημεδαπής απόφασης». Άλλωστε, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, μπορεί να απορρίψει κάθε προσφυγή που θεωρεί απαράδεκτη κατ' εφαρμογήν του εν λόγω άρθρου «σε κάθε στάδιο της διαδικασίας».

14. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει μάλιστα ότι αυτός ο κανόνας, ο οποίος αντικατοπτρίζει την επιθυμία των συμβαλλόμενων μερών να μη θέλουν να δουν να αμφισβητούνται εκ νέου παλαιές αποφάσεις μετά από ακαθόριστο χρονικό διάστημα, εξυπηρετεί τα συμφέροντα όχι μόνο της Κυβέρνησης αλλά και της έννομης ασφάλειας ως εσωτερική αξία (*De Wilde, Ooms και Versyp κατά του Βελγίου*, 18 Ιουνίου 1971, § 50, σειρά Α αρ. 12), απαντώντας επίσης στην ανάγκη να διαθέτει ο ενδιαφερόμενος μία επαρκή προθεσμία συλλογισμού που να του επιτρέπει να εκτιμήσει την ευκαιρία άσκησης προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου και να προσδιορίσει το περιεχόμενό της (*Iordache κατά της Ρουμανίας* (απόφ.), αρ. 55092/00, 23 Μαρτίου 2004). Ο κανόνας αυτός δείχνει έτσι το χρονικό όριο του ελέγχου που πραγματοποιείται από το Δικαστήριο και υποδεικνύει στους ιδιώτες όπως και στις αρχές την περίοδο πέρα από την οποία ο έλεγχος αυτός δεν ασκείται πλέον (*Kadikis κατά της Λεττονίας* (αρ. 2) (απόφ.), αρ. 62393/00, 25 Σεπτεμβρίου 2003).

15. Η προθεσμία των έξι μηνών ξεκινά από την ημερομηνία έκδοσης της οριστικής απόφασης στο πλαίσιο της εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων (*Paul και Audrey Edwards κατά του Ηνωμένου Βασιλείου* (απόφ.), αρ. 46477/89, 7 Ιουνίου 2011). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης επιβάλλει αποκλειστικά την εξάντληση των διαθέσιμων και

επαρκών ενδίκων μέσων για να επιτραπεί η αποκατάσταση των επικαλούμενων παραβιάσεων. Ο στόχος του άρθρου 35 είναι να παράσχει στα συμβαλλόμενα Κράτη την ευκαιρία της πρόληψης ή της επανόρθωσης από τις επικαλούμενες παραβιάσεις κατά των Κρατών αυτών προτού οι εν λόγω ισχυρισμοί υποβληθούν στο Δικαστήριο (βλ. κυρίως *Selmouni κατά της Γαλλίας* [GC], αρ. 25803/94, § 74, απόφαση Ε.Δ.Δ.Α. 1999-V). Ο κανόνας του άρθρου 35 § 1 θεμελιώνεται στην υπόθεση ότι η εσωτερική τάξη προσφέρει ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο σχετικά με την επικαλούμενη παραβίαση των δικαιωμάτων ενός ατόμου δεινάμει της Σύμβασης (*Λακάτος κατά της Τσεχικής Δημοκρατίας* (απόφ.), αρ. 42052/98, 23 Οκτωβρίου 2001). Ένα ένδικο μέσο είναι αποτελεσματικό όταν είναι διαθέσιμο τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη κατά την περίοδο των γεγονότων, δηλαδή όταν είναι προσβάσιμο και ικανό να προσφέρει στον προσφεύγοντα την επανόρθωση των διαμαρτυριών του και όταν παρουσιάζει τεκμηριωμένες προοπτικές επιτυχίας (*Sejdonic κατά της Ιταλίας* [GC], αρ. 56581/00, § 46, απόφαση Ε.Δ.Δ.Α. 2006-II).

16. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι δεν είναι καθήκον του να υποκαθιστά τα ημεδαπά δικαστήρια. Στον επικεφαλής των εθνικών αρχών και, κυρίως, στον προϊστάμενο των δικαστηρίων εναπόκειται η ερμηνεία της εσωτερικής νομοθεσίας (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Brualla Gómez de la Torre κατά της Ισπανίας*, 19 Δεκεμβρίου 1997, § 31, *Συλλογή αποφάσεων 1997-VIII· Edificaciones March Gallego S.A. κατά της Ισπανίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, § 33, *Συλλογή 1998-I· Pérez de Rada Cavanilles κατά της Ισπανίας*, 28 Οκτωβρίου 1998, § 43, *Συλλογή 1998-VIII*). Ο ρόλος του Δικαστηρίου περιορίζεται στον έλεγχο της συμβατότητας των αποτελεσμάτων παρόμοιας ερμηνείας με τη Σύμβαση. Τούτο είναι πραγματικά αλήθεια όταν πρόκειται για την ερμηνεία από τα δικαστήρια των κανόνων διαδικαστικής φύσεως όπως για παράδειγμα οι προθεσμίες που διέπουν την κατάθεση των εγγράφων ή την άσκηση προσφυγής (βλ., *τηρουμένων των αναλογιών, Tejedor García κατά της Ισπανίας*, 16 Δεκεμβρίου 1997, § 31, *Συλλογή 1997-VIII*). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, άλλωστε, ότι οι κανονισμοί σχετικά με τις διατυπώσεις και με τις προθεσμίες που πρέπει να τηρούνται για την άσκηση ενός ένδικου μέσου

στοχεύουν στην εξασφάλιση ορθής απονομής της δικαιοσύνης και στην τήρηση, ιδίως, της αρχής της έννομης ασφάλειας. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υπολογίζουν στην εφαρμογή των κανόνων αυτών (βλ. *Agboni κατά της Γερμανίας* (απόφ.), αρ. 71759/01, 25 Σεπτεμβρίου 2006).

17. Στην εξεταζόμενη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην απόφασή του με αρ. 773/2009, το Συμβούλιο της Επικρατείας κήρυξε την αίτηση αναίρεσης των προσφευγουσών απαράδεκτη με το σκεπτικό ότι το διακύβευμα της διαφοράς για κάθε μία από τις ανωτέρω δεν υπερέβαινε το ποσό των 2.000.000 δραχμών (5.869 ευρώ περίπου). Το Συμβούλιο της Επικρατείας υπογράμμισε επίσης την απουσία εξαιρετικών περιστάσεων – για παράδειγμα την ένδεια των ενδιαφερομένων – που θα μπορούσαν να καταστήσουν απαραίτητη την εξέταση της αίτησης αναιρέσεως (αρ. απόφασης 773/2009). Συνεπώς, όπως έκρινε το Συμβούλιο της Επικρατείας, οι προσφεύγουσες δεν δικαιούνταν να αιτήσουν αναίρεση κατά της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου της 28ης Φεβρουαρίου 2002.

18. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η ασκηθείσα από τις προσφεύγουσες αναίρεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ήταν πρόδηλα προορισμένη για την αποτυχία σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ημεδαπή απόφαση που επέλυσε τη διαφορά κατά τρόπο οριστικό είναι η απόφαση με αρ. 836/2002 του Διοικητικού Εφετείου, η οποία εξεδόθη την 28η Φεβρουαρίου 2002, άρα επήλθαν περισσότεροι από έξι μήνες πριν από την 14η Δεκεμβρίου 2009, ημερομηνία άσκησης της προσφυγής (βλ. *Alexandre κατά της Πορτογαλίας*, αρ. 33197/09, § 42, 20 Νοεμβρίου 2012). Το γεγονός ότι η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε παρατηρήσεις σχετικά με το ζήτημα των έξι μηνών δεν μπορεί να τροποποιήσει την κατάσταση (*Belaousof κ.λπ. κατά της Ελλάδας*, αρ. 66296/01, § 38, 27 Μαΐου 2004).

19. Επακολουθεί ότι η προσφυγή είναι καθυστερημένη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION

Νο Φ 092.22/6996

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομοφώνως,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

ANDRE WAMPACH

Αναπληρωτής Γραμματέας

ELISABETH STEINER

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**Κατάλογος των προσφενγουσών**

È È Ě Á